

2025-12-22

Remissvar – Trafikverkets förslag till Nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037 (LI2025/01587)

1. Inledning – Jönköpings läns nationella roll: logistik, exportflöden och kompetens

Handelskammaren i Jönköpings län lämnar här synpunkter på Trafikverkets förslag till Nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037. Förslaget betonar att transportsystemet ska bidra till framkomliga och tillförlitliga vägar och järnvägar, utifrån samhällsnytta och genomförbarhet.

Bakgrund

Vi vill samtidigt bidra till en uppdaterad bild av Jönköpings läns funktion i Sverige:

Jönköpings län har drygt 370 000 invånare (2024) och är därmed ett av landets större län befolkningsmässigt. En befolkningsprognos för Jönköpings län indikerar att folkmängden fortsätter att öka till år 2033, med en förväntad tillväxt med omkring 8 500 personer till cirka 377 400, motsvarande en ökning på ungefär 2,3 % under perioden. I jämförelse med andra län ligger Jönköpings läns befolkningstillväxt på en mitt-hög nivå i landet och är bland de län med högst ökningstakt i absoluta tal.

Jönköpings län hade cirka 370 009 invånare vid slutet av 2024, vilket gör det till ett av Sveriges större län befolkningsmässigt. En befolkningsprognos för länet visar att folkmängden väntas fortsätta växa till omkring 377 400 år 2033, motsvarande en ökning med cirka 2,3 % under perioden. Jönköpings län har haft en positiv befolkningstillväxt under senare år och ligger bland de län som uppvisat relativt hög ökningstakt i landet.

Länets geografiska läge gör att 80% av Sveriges befolkning nås inom 400 km, vilket är ett av skälen till att området lyfts som ett av Nordens bästa logistiklägen. Jönköpings län har en starkt internationaliserad näringslivsstruktur, med många exportorienterade företag som är integrerade i globala värdekedjor. Regionen präglas av industriföretag som utvecklar, producerar och förädlar i Sverige men verkar på internationella marknader. Detta bidrar direkt till Sveriges export, handelsbalans och långsiktiga konkurrenskraft. För dessa företag är ett tillförlitligt och kapacitetsstarkt nationellt transportsystem avgörande för att kunna leverera i tid, hantera globala flöden och möta ökade krav på precision och robusthet.

Jönköping International Business School (JIBS) är Triple Crown-ackrediterad (AACSB, EQUIS, AMBA) och tillhör den exklusiva gruppen om cirka 1% av världens handelshögskolor. Starka forskningsområden är entreprenörskap, internationalisering och innovation. Jönköping University School of Engineering (JTH) bedriver tillämpad forskning med stark koppling till industrins behov och Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Forskningen är särskilt inriktad på produktionsteknik, industriell effektivisering, digitalisering och automation, samt hållbar och resurseffektiv produktion. Genom nära samverkan med näringslivet bidrar JTH till att stärka innovationsförmåga, produktivitet och

omställningskapacitet i svensk industri. Enligt statistik från Patent- och registreringsverket (PRV) har Jönköpings län under flera år tillhört toppskiktet i Sverige när det gäller antal patentansökningar per invånare.

Jönköping är ett av Sveriges starkaste entreprenöriella ekosystem. Jönköpings län har sedan lång tid en företagsstruktur som präglas av entreprenörskap. Näringslivet kännetecknas av stor industriell kompetens, stark exportorientering och en förmåga att växa organiskt över tid. Förmågor som är avgörande i en tid av snabb omställning.

Länet har en central roll i nationell redundans och krisberedskap. Jönköpings läns geografiska läge mitt i södra Sverige innebär att regionen har en strategisk roll för omledningar, reservkapacitet och redundans i transportsystemet.

Det är skäl till att investeringar som stärker kapacitet, robusthet och tillgänglighet i Jönköpingsstråken ger nationell systemnytta: högre leveransprecision, lägre sårbarhet i godsflöden och bättre förutsättningar för svensk konkurrenskraft.

2. Utvidgade arbetsmarknadsregioner – kompetensflöden med nationell nytta

Utvidgade arbetsmarknadsregioner är en central förutsättning för långsiktig tillväxt, kompetensförsörjning och produktivitet – i linje med Trafikverkets mål om ökad tillgänglighet och samhällsekonomisk effektivitet. Jönköpings län har här en tydlig roll som nod mellan flera större arbetsmarknader i södra Sverige. När restider kortas och tillförlitligheten i transportsystemet ökar stärks möjligheten för företag att rekrytera rätt kompetens och för individer att ta del av ett bredare utbud av arbeten och utbildning.

Jönköping University är ett tydligt exempel på hur kompetens rör sig över regionala gränser. Universitetet samarbetar nära med stora industriföretag även utanför länet, bland annat i Västra Götaland. Inom teknisk forskning och tillämpad utveckling sker samverkan med företag inom fordons- och tillverkningsindustrin, exempelvis Volvo Group och dess verksamhet inom gjutning och industriell produktion. Denna typ av samarbete förutsätter god tillgänglighet mellan regionerna och visar hur investeringar i nationella stråk bidrar till att knyta samman arbetsmarknader, akademi och näringsliv. Genom att stärka infrastrukturen mellan Jönköpings län och angränsande tillväxtregioner möjliggörs större och mer funktionella arbetsmarknadsregioner, vilket ökar matchningen på arbetsmarknaden, stärker innovationsförmågan och bidrar till Sveriges samlade konkurrenskraft.

3. Övergripande synpunkter på planens inriktning

Handelskammaren delar Trafikverkets grundläggande inriktning om att planen ska stärka framkomlighet och tillförlitlighet och att omvärldsläget och totalförsvarsperspektivet ställer ökade krav på transportsystemets robusthet.

Samtidigt ser vi ett behov av att den slutliga nationella planen tydligare: prioriterar sammanhängande stråk framför enskilda delobjekt som riskerar att ge begränsad systemeffekt, och kopplar ihop de stora järnvägssatsningarna så att de ger utväxling för arbetsmarknad och godsflöden även i de nationella "mellanrummen" – där Jönköpings län är centralt.

Handelskammaren
Jönköpings län

4. Handelskammarens prioriterade synpunkter

A. JÄRNVÄG: BYGG SYSTEM – INTE ÖAR

Handelskammaren anser att den nationella planen behöver bli tydligare i ett systemperspektiv för järnvägen: robusthet, redundans och kapacitet måste utvecklas så att investeringar hänger ihop och skapar faktisk effekt i hela nätet (restider, punktlighet, kapacitet för gods).

1) Järna–Linköping: säkra nästa steg mot Jönköping

Vi ser att staten genom Ostlänken/Järna–Linköping tar viktiga steg i det nationella stamnätet. Men utan en tydlig fortsättning riskerar Sverige att få en stark länk som inte frigör full potential i arbetsmarknads- och godsflöden. Handelskammaren föreslår därför att regeringen ger Trafikverket i uppdrag att ta fram en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för sträckan Linköping–Jönköping.

Syftet är att hålla samman planering, pröva realistiska etapper, analysera nyttor för gods och arbetsmarknad samt skapa beslutsunderlag för fortsatt nationell utveckling av stråket.

Vi vill också se en fortsatt utredning om Vätternlänken där det finns långtgående kunskap om hur alternativ finansiering kan bidra till att koppla ihop Linköping och Jönköping.

2) Göteborg–Borås: koppla investeringen vidare mot Jönköping

Vi noterar att förslaget innehåller ny järnväg Göteborg–Borås. Det är en strategiskt viktig investering. Men även här är systemfrågan avgörande: för att få maximal utväxling behöver den kopplas in i en tydlig nationell logik där fortsättningen mot Jönköping hålls levande. Handelskammarens ståndpunkt: Trafikverket och regeringen bör i den slutliga planen tydliggöra hur Göteborg–Borås ska kunna bli en del av ett sammanhängande stråk vidare mot Jönköping, så att investeringen stärker restider, redundans och kapacitet i hela nätet – inte bara i en delkorridor.

B. VÄG: NATIONELLA GODSFLÖDEN KRÄVER KAPACITET OCH STANDARD DÄR DET BETYDER MEST

1) RV 40: behandla stråket som nationell logistikprioritet

RV 40 binder samman Jönköpings logistik- och näringslivskluster med Västsveriges exportflöden. Med Jönköpings läge – där 80% av befolkningen nås inom 400 km – är stråket en nationell ryggrad för leveranskedjor. Handelskammaren efterfrågar att den nationella planen tydligt prioriterar motorvägsstandard i stråket RV 40 Jönköping–Ulricehamn för att bygga bort de kvarvarande hinder för sträckan Jönköping–Borås–Göteborg.

Detta är en investering som stärker Sveriges exportförmåga (hamn- och industrikopplingar), robusthet vid störningar (omledningsbarhet och kapacitet), trafiksäkerhet och punktlighet i industrins transporter.

Vi ser positivt på att det finns åtgärder kopplade till RV 40 i planunderlaget, men bedömer att ambitionsnivån behöver höjas från delåtgärder till en tydlig stråkinriktning.

2) RV 26: kapacitet + trafiksäkerhet (2+1 och viltåtgärder)

RV 26 är ett bärande nord–sydligt godsstråk och arbets- och företagsgeografi i södra Sverige. Brister i standard slår direkt mot framkomlighet och säkerhet, vilket i sin tur påverkar kostnader, ledtider och rekrytering.

Handelskammaren föreslår att den nationella planen tydligare prioriterar utbyggnad av relevanta delsträckor till 2+1-väg, och förstärkta viltåtgärder (exempelvis viltstängsel där riskerna är stora), för att möta framtida trafikbehov och minska olyckor/störningar.

3) Ekhagsrondellen – rätt prioritering för nationell framkomlighet

Handelskammaren i Jönköpings län ser mycket positivt på att Trafikverkets förslag till nationell plan innehåller åtgärder vid Ekhagsrondellen i Jönköping, med syfte att leda bort tung trafik från rondellen och därmed minska en tydlig flaskhals på E4-stråket.

Ekhagsrondellen är belägen i ett av Sveriges mest trafikerade vägavsnitt och utgör i dag en begränsning för både framkomlighet och trafiksäkerhet, särskilt för tung trafik i genomfart. Att separera flöden och minska behovet av att tung trafik passerar rondellen är därför en samhällsekonomiskt motiverad åtgärd som bidrar till ökad kapacitet, bättre tillförlitlighet och minskad störningskänslighet i ett nationellt viktigt transportstråk.

Handelskammaren bedömer att denna åtgärd är väl i linje med planens övergripande mål om ett mer robust och framkomligt transportsystem och ser Ekhagsrondellen som en väl avvägd och strategiskt viktig prioritering i den nationella planen.

5. Sammanfattning av Handelskammarens krav till regeringens slutliga nationella plan

Handelskammaren i Jönköpings län anser att planen är en viktig grund, men att den behöver förstärkas för att fullt ut matcha Sveriges konkurrenskraft och transportintensiva näringsliv.

Vi vill särskilt se:

- Regeringsuppdrag om ÅVS Linköping–Jönköping för att säkra sammanhängande järnvägsutveckling i stråket Järna–Linköping vidare mot Jönköping.
- Tydlig systemlogik för Göteborg–Borås med fortsatt inriktning mot Jönköping.
- RV 40 som nationellt prioriterat logistikstråk med målbild motorvägsstandard i hela korridoren Jönköping–Borås–Göteborg.
- RV 26 med höjd ambitionsnivå: 2+1-väg på relevanta delar och förstärkta vilt- och trafiksäkerhetsåtgärder.

Med dessa förstärkningar utvecklas den nationella planen till en sammanhållen strategi för Sveriges flöden av gods, kompetens och tillväxt – där Jönköpings läns roll som framåtlutad logistik- och kompetensregion tas till vara.

Henrik Dahlström

VD, Handelskammaren Jönköping Län